

WIST JE DAT...?

Hieronder staan achttien vragen die je eventueel kunt verwerken in een quiz voor je (mede)leerlingen.

1. Zijn er meer blinden of meer slechtzienden?

Er zijn meer slechtzienden. Velen van hen zijn oudere mensen. Onze maatschappij telt steeds meer ouderen en hoe ouder je bent, hoe meer kans op oogproblemen. Heel wat mensen die vroeger blind zouden zijn geworden, kunnen nu dankzij de medische vooruitgang en betere hulpmiddelen toch nog een beetje zien. Daardoor stijgt het aantal blinden niet.

2. Hoe ziet een horloge van een blinde eruit? En dat van een slechtziende?

Blinden gebruiken een 'braille-uurwerk'. Het glazen beschermplaatje van zo'n uurwerk kan geopend worden. Op de wijzerplaat zijn voelbare puntjes aangebracht. Door te voelen, kan de blinde de stand van de wijzers aflezen. Slechtzienden kunnen een uurwerk gebruiken met grote, duidelijke cijfers en wijzers, bijvoorbeeld zwart op een witte achtergrond of omgekeerd. Er bestaan ook sprekende uurwerken voor blinden en slechtzienden. Bij een druk op de knop hoor je de juiste tijd.

3. Hoe kan een blinde of slechtziende met vrienden corresponderen (schrijven)?

- Door een braillebriefje te schrijven, met een brailleschrijfmachine of met een prikbordje en prikpen.
 - Door een briefje te schrijven met de computer. De blinde kan zijn tekst controleren met behulp van een brailleleesregel (een toestel dat met de computer verbonden is en in braille weergeeft wat er op het scherm verschijnt), een spraakmodule (die de tekst uitspreekt) of een vergrotingssysteem (waardoor de letters vergroot op het scherm verschijnen). Als de brief klaar is, kan hij uitgeprint worden in gewone letters of via een brailleprinter in brilleschrift.
 - Door een briefje te schrijven met een gewone schrijfmachine.
 - Door een briefje te dicteren aan een ziende.
 - Door een briefje in te spreken op een cassette.
- Sommige slechtzienden kunnen ook nog gewone letters schrijven. Een schrijfraampje kan handig zijn om op een rechte lijn te schrijven.

4. Kan een blinde fietsen?

Een blinde kan niet alleen fietsen. Met een tandem gaat het wel. Voorop zit dan een ziende persoon.

5. Wat is het verschil tussen een witte en een gele stok?

Een witte stok wordt als 'voelspriet' en herkenningsteken gebruikt door blinden en ernstig slechtzienden. Omdat vele mensen denken dat al wie een witte stok gebruikt, volledig blind is, voerde ons land in 1991 de gele stok in voor slechtzienden, om het

onderscheid te maken. Maar de gele stok wordt vrij weinig gebruikt en is daardoor ook weinig bekend.

6. Horen blinden en slechtzienden beter dan zienden?

Het gehoor van een blinde of slechtziende is niet beter ontwikkeld, maar wordt beter gebruikt en meer geoefend. Een ziende kan veel waarnemen door te kijken, een blinde of slechtziende moet zich beter concentreren en heel goed luisteren.

7. Kijken blinden en slechtzienden televisie?

Eigenlijk luisteren blinden naar de televisie, maar ze gebruiken net als zienden het woord 'kijken'. Soms is het wel moeilijk om een programma te volgen wanneer er weinig gezegd wordt en het verhaal vooral in beelden verteld wordt.

8. Hoe herkent een blinde of slechtziende zijn/haar kleren?

De meeste blinden en slechtzienden herkennen hun kleren op het gevoel, bijvoorbeeld aan de stof, het model, het kraagje, de knopen, het sierstiksel... Wat als twee kledingstukken er qua stof en model helemaal hetzelfde uitzien (dat heb je wel eens met T-shirts)? Dat valt op te lossen door in de kraag een kledingmerkje te naaien waarop in braille de kleur van het kledingstuk vermeld staat. Een andere methode is kleine knoopjes gebruiken, waarbij de vorm naar een bepaalde kleur verwijst: een rond knoopje verwijst bijvoorbeeld naar rood, een vierkant naar geel enz. Zowel de knoopjes als de kledingmerkjes zijn te koop bij de Hulpmiddelendienst van Blindenzorg Licht en Liefde.

Om alle kleren gemakkelijk terug te vinden is orde van groot belang. De blinde kan best zelf de kast ordenen, zodat hij alles vlug terugvindt.

Kleren kopen doet een blinde meestal niet alleen. Hij doet het samen met een ziende die zijn smaak kent. Die begeleider beschrijft de kledingstukken duidelijk en bepaalt mee of de blinde er goed mee staat.

9. Hoe steekt een blinde of slechtziende de straat over?

In grotere steden zijn drukke kruispunten dikwijls aangepast met rateltickers en met ribbel- en noppentegels.

Een rateltikker is een toestelletje dat ingebouwd wordt in de paal van het verkeerslicht. Via geluidssignalen geeft het aan of het licht op rood of op groen staat. Wanneer de rateltikker traag tikt, is het rood, bij een vlugge tik is het groen.

De juiste plaats van de oversteek wordt aangeduid met speciale tegels. Ribbeltegels zijn uit beton gemaakt en door hun geribbelde vorm goed voelbaar met de stok. Zij leiden de blinde naar de oversteek. Wanneer hij daar is aangekomen, merkt hij aan de noppentegels waar de rand van het voetpad is. Noppentegels zijn harde tegels met noppen (bultjes) erop, die je kunt voelen met je voeten en met de stok.

Hetzelfde systeem van ribbel- en noppentegels wordt gebruikt aan zebrapaden en om bijvoorbeeld een bushalte, trap of perronrand aan te duiden. Het basisprincipe is dat ribbeltegels de blinde ergens naartoe leiden, terwijl noppentegels waarschuwen voor een gevaar.

Deze aanpassingen zijn zeker niet overal te vinden. Zelfstandig oversteken blijft trouwens altijd gevaarlijk, ook al is de blinde herkenbaar aan zijn witte stok. Het is daarom goed dat je als ziende, wanneer je merkt dat een blinde wil oversteken, even vraagt of je kunt helpen. Als hij ja zegt, kun je je arm aanbieden en samen met de blinde of slechtziende de straat oversteken.

10. Wat is een torbal?

Een torbal ziet er op het eerste gezicht uit als een gewone bal. Maar er zitten belletjes in. Zo kun je horen in welke richting de bal rolt. Met deze bal wordt 'torbal' gespeeld. Blinden, slechtzienden en zienden kunnen dat spel samen spelen. Alle spelers zijn geblinddoekt.

Het spel wordt gespeeld met twee ploegen van drie spelers, die elk aan een kant van het speelterrein zitten. De ene groep rolt de bal naar de andere groep. In het midden van het terrein is op 40 cm hoogte een touw gespannen. De bal mag het touw niet raken. Om dat te controleren, is ook het touw van belletjes voorzien, die rinkelen wanneer de bal het touw raakt. De ploegen proberen te voorkomen dat de bal langs hen heen in het doel rolt. Ze mogen de bal met hun hele lichaam tegenhouden, door zich languit op hun mat te laten vallen.

Omdat het spel volledig op het gehoor gespeeld wordt, moet het in de sporthal zeer stil zijn. Toeters en geschreeuw zijn dus verboden.

11. Kan een blinde of slechtziende op vakantie gaan?

Blinden en slechtzienden gaan bijna nooit alleen op vakantie. Ze reizen samen met ziende familieleden of bij groepsvakanties met ziende begeleiders. De Vakantiedienst van Blindenzorg Licht en Liefde organiseert jaarlijks vakanties voor blinden en slechtzienden en hun ziende begeleiders. In het vakantieaanbod zit voor elk wat wils: voor jong en oud, in binnen- en buitenland, actief of rustig enz.

Vanaf 13 jaar kun je als ziende jongere aan het jeugdkamp deelnemen. Dat kamp is vergelijkbaar met kampen van een jeugdbeweging. De ziende jongeren nemen samen met de blinde en slechtziende jongeren aan de activiteiten deel en steken een handje toe waar nodig. Voor meer informatie over de vakanties kun je altijd terecht bij Blindenzorg Licht en Liefde.

12. Welke sporten kan een blinde of slechtziende beoefenen?

Naast torbal bestaan er nog andere sporten waar blinden en slechtzienden (meestal met begeleiding en/of met behulp van enkele aanpassingen) aan kunnen deelnemen. Voorbeelden: atletiek, tandemracen, skiën, boogschieten, zwemmen, zeilen, surfen, waterskiën, rolschaatsen, judo, schaken.

13. Welke beroepen kunnen blinden en slechtzienden uitoefenen?

Vroeger waren er typische blindenberoepen zoals telefonist, vlechter en kinesist. Door de technologische vooruitgang is het aanbod sterk toegenomen. Ook blinden en slechtzienden hebben nu heel wat mogelijkheden in de informaticasector. Toch hebben blinden en slechtzienden het door de grote algemene werkloosheid soms extra moeilijk om een job te bemachtigen.

14. Noem drie soorten speelgoed die geschikt zijn voor blinden en slechtzienden.

Speelgoed dat geluid maakt, zoals muziekinstrumentjes, muziekdoosjes, ballen met een piepsignaal, muziekcassettes of cassettes met verhaaltjes... is uiteraard zeer geschikt. Daarnaast spelen blinde en slechtziende kinderen ook graag met poppen, zachte knuffels, autootjes enz. Het aanbod van aangepaste gezelschapsspelen is ook zeer groot: monopoly, scrabble, mens-erger-je-niet, vier-op-een-rij, kaartspelen...

Deze spelen zijn steeds zo aangepast dat zienden en blinden of slechtzienden ze samen kunnen spelen.

15. Hoe kan een blinde of slechtziende geld herkennen?

Er zijn veel verschillende euromuntstukken en -briefjes. Voor een blinde of slechtziende is het niet zo gemakkelijk om die allemaal vlot te herkennen. Bij het ontwerpen van de munten en biljetten is zoveel mogelijk rekening gehouden met de blinde en slechtziende gebruikers. De munten zijn te herkennen aan hun grootte, randen en gewicht. De briefjes zijn licht verschillend van formaat; alleen op de briefjes van 200 en 500 euro zijn voelbare streepjes aangebracht.

Blinden en slechtzienden sorteren hun geld door het in aparte vakjes op te bergen of op een verschillende manier te vouwen.

Als je geld teruggeeft aan een visueel gehandicapte persoon, leg het dan in zijn hand en zeg telkens wat je geeft. Wees vooral niet ongeduldig!

16. Kan een blinde koken?

Ja. Waar nodig gebruiken blinden wel aangepaste hulpmiddelen, zoals een maatbeker met voelbare aanduidingen, een sprekende weegschaal, een braillekookboek enz. De knoppen op het kookvuur, de (microgolf)oven of andere huishoudtoestellen kunnen meestal ook met voelbare puntjes aangepast worden. Ook bij het koken komt het erop aan heel systematisch en ordelijk te werken.

17. Sommige blinden gebruiken naast de witte stok ook een ander hulpmiddel om zich te verplaatsen. Welk?

Blinden en ernstig slechtzienden kunnen een geleidehond gebruiken. De hond voorkomt dat de blinde ergens tegenaan loopt. Hij kent ook commando's om bijvoorbeeld een deur of een zebepad te zoeken. Toch blijft het de blinde zelf die de weg moet weten en die aanwijzingen geeft aan de hond welke straat hij moet inslaan. De hond kan ook de kleuren van een verkeerslicht niet onderscheiden. De blinde geeft aan de hond het commando om over te steken.

Om een geleidehond te kunnen nemen, moet je van honden houden en moet je in staat zijn om je hond goed te verzorgen.

18. Kan een blind of slechtziend kind naar een gewone school gaan?

Blinde of slechtziende kinderen kunnen terecht in een speciale blinden- en slechtziendenschool. Maar velen gaan toch naar een gewone school, omdat ze dan in de gewone wereld zitten. Zij krijgen dan enkele uren per week extra begeleiding voor bijvoorbeeld braille, verplaatsingstechnieken met de witte stok, uitleg van tekeningen enz. Ook de leerkrachten van de gewone school kunnen op hulp rekenen.